

Péterfi Dénesné
szül. **Péchy Katalin.**¹

Alapige: Ján. ev. 13. r. 15. v.

„Én példát adtam nektek“.

A Péterfi Dénesné egyéniségét és életét sokan félreértették. Mint valamikor a Berde Mózsáét, az ő egyszerű magánéletét is bizonyos sajnálkozó megjegyzéssel kísérték. Én nem azért állottam koporsója mellé, hogy sajnálkozzam és megsírassam az ő életét, hanem azért, hogy példánykép gyanánt állítsam azon leánynemzedék elébe, amelyről férjével együtt olyan bőkezűen kívántak gondoskodni.² Az ő élete egy tisztán mutató tükör, amelyből egy jó és nemes lélek fénye ragyog felénk; egy nyitott könyv, melyben a legnemesebb női erények vannak csillogó betűkkel felírva.

Úgy tetszik nekem, hogy koporsójánál még egyszer felújul az a 76 éves életpálya, amelyhez engem egyénileg is a tisztelet és megbecsülés érzelmei kapcsolnak, de amely a családi és társadalmi erények szolgálatában telt el. Mint fennen ragyogó csillagok úgy tűnnek fel előttem azok a kiváló női erények, amelyek napjainkban mind inkább hanyatlóban vannak, de amelyek a régi magyar nőnek nélkülözhetetlen sajátságai voltak.

Én, mint fiatal kolozsvári papnét, több mintegy félszázaddal ezelőtt ismertem meg. Láttam, amint a kolozsvári Kossuth Lajos utcai ódon lelkészi lakás ablakaiban városszerte híres szekfűit és muskátlijit naponkint szorgalmasan gondozta, s a szépen nyíló virágoknál csak pirosposzsgás gömbölyű arca volt szebb. És amilyen gonddal és szeretettel ápolta virágait az ablakban, éppen olyan gonddal és szeretettel ápolta benn a családi otthonban a női és hitvestársi élet legszebb virágait is. Szinte látom magam előtt azt a nőt, aki nem a külső világ előtt való fényelgéssel kívánt feltűnni, hanem a szív mélységes belső érzelmeivel szolgálta hivatását, hogy sokszorosan elfoglalt férje otthonosan érezze magát. Úgy tetszik, mintha látnám itt azt a munkás, takarékos és szorgalmas nőt, akinek gondos keze alatt a szűkös papi jövedelem megsokszorozódik s kinek helyes beosztása folytán a családi vagyon

¹ Elmondva 1940 december 6-án a temetése alkalmával.

² Közösen szerzett szép vagyonukat Unitárius Leányotthon céljaira hagyományozták olyan időben, amikor még leányotthon nem létezett.

egyre gyarapodik. Úgy tetszik, mintha látnám azt az élettársat, aki kéz a kézben s szív a szívvel egy áldott összhangban járja szerető férjével az élet útjait.

A jó és gondos élettárs mellett úgy tetszik, mintha feltűnnék itt az igazi papné képe is, aki ott van mindenütt férje oldalán, hogy lelkesítse, buzdítsa és inspirálja, aki mint a napsugár a kálászt, úgy érleli és termékenyíti a gondolatokat, akinek jelenléte könnyebbé teszi a palást terheit s virágzóbbá a hívek és egyház-község életét.

Ilyen élettárs és ilyen papné volt Péterfi Dénesné, akinek nagyrésze volt és van férje szép sikereiben és jó hírében, de neve is a férje mellé fel van írva a kolozsvári egyházközség történetében.

De a boldog családi élet után jöttek az egyedülvalóság megpróbáló évei. 15 évig hordozta az özvegyi fátyolt, de az egyedülvalóság keserű kenyerét reá nézve izesebbé tette az *Istenben való hit*. Egy életen át, mint lelkészné a vallás igazságait hallotta s azok gyakorlati megvalósulását tapasztalta. Ez a drága örökség, mint szent talizmán adott erőt, az özvegyiség egyedülvalóságában is, mert állandóan érezte a Názáreti Mesterrel: „Nem vagyok egyedül, mert az Isten velem van.“

Megkönnyítette reá nézve az egyedülvalóságot férje *emlékének az ápolása is*. Ritka az a kegyelet és tisztelet, amellyel őrizte férje emlékét. A szobák berendezése, a könyvtár, az íróasztal minden... minden legyen és maradjon úgy, amint a férjem idejében volt — szokta mondani. És ebben a környezetben újra meg újra átélte az elmúlt szép napokat és éveket. Akik a házsongárdi temetőben látták az „unitárius hit szónokának“ szépen gondozott sírkertjét, azok bizonyosságot tehetnek arról, hogy Péterfi Dénesné miképp ápolta férje emlékét s az az állandó igyekezet, miképpen feleltette el vele az egyedülvalóság keserűségeit.

Szíve fájdalmának gyógyírja volt végül a *folytonos munka*. Milyen úri kényelemben élhetett volna. Hiszen meg volt erre az anyagi lehetősége. Sokan mondták is, hogy miért fárad és dolgozik állandóan, hiszen nincsen reáutalva. De ő mégis itt a szerény környezetben élt és dolgozott, ami feleltette egyedülvalósága szomorú napjait.

Ezeknek lehet tulajdonítani, hogy jókedélyét soha el nem veszítette, sohasem zúgolódott a sors ellen. Mindenkiel szívesen elbeszélgetett s nemcsak másra nem szorult, hanem minden szegényen tudott segíteni. Lelki egyensúlyát soha el nem veszítette.

Oh nem! ez az élet nem sajnálni való, hanem érdemes arra, hogy irányadó útmutató példaadás legyen mindazokra, akik e földi élet küzdelmes mezőin a lelki béke és nyugalom áldásait keresik s akiknek hivatása, hogy munkálkodjanak egy szebb és jobb magyar jövőért, amelyért ő is oly nagyon tudott lelkesülni. Aki így dicsőítette a földön Istent — hisszük — hogy azt az Isten is megdicsőíti az egekben. Amen.

Vári Albert.

IRODALOM.

Józan Miklós: A fejedelem és papja. Az Unitárius Értesítő kiadása. Budapest. 1940. 8° 75 l. Ára 2 P. A budapesti Unitárius Értesítő jó és elismerésre méltó munkát végzett azzal, hogy János Zsigmond dicső emlékü fejedelmünk születésének négyszázados évfordulója alkalmából összegyűjtötte és kiadta Józan Miklósnak azokat a beszédeit, költeményeit és előadásait, amelyekben az unitárius fejedelem és nagynevű papja: Dávid Ferenc életével és jellemével foglalkozik. Józan nemcsak mint szónok, hanem mint költő és író is egyházunkon belül és kívül tiszteletreméltó nevet vívott ki. Különböző alkalomra írott költeményeiben mindig bizonyos ünnepi, emelkedett hangulat jut kifejezésre s már eddig is közkézen forogtak. Egy csokorba kötve pedig nemcsak a gyakorlati használhatóságuk lesz könnyebb, hanem egyházi irodalmunknak is díszére válnak.

Ferenczy Ferenc: Magyarok vagyunk. Harmadik kiadás. Budapest, 1940. 58. l. Egy fajáért töprengő, vergődő léleknek aggodalmaskodása ez az igazán lelkes füzet. Felidézi a régmúltat, mikor még rettegett nagyhatalom volt a magyar, hogy annál élesebben rámutasson arra a fájdalmas jelenségre, hogy a magyar út századok óta mind csak lennebb és lennebb vezet; a magyar életerő hanyatlik, pedig igaz Zrinyinek azon kijelentése, hogy nem vagyunk egy népnél sem alábbvalók. Erős élni akarásunk azt kívánja, hogy minden erőnkkel szüntessük meg romlásunk okait. Szerző úgy találja, már Széchenyi meglátta, hogy a magyarság „kitért a természet útjából“. A „sírva vigadó“, „szalmaláng“, csodákat váró magyar helyett, hogy saját egyéni értékeit megbecsülné és tökéletesítene az általános emberi élet gazdagítására, ahelyett idegen imádó lett és már a múlt század második fele óta semmi sem elég jó neki, ami magyar, hanem európaikodik, mindenben hódol a „nagy“, a „dicső“, a „fényes“, az *utólérhetetlen* Nyugatnak. Ez gyöngítette és színtelenítette meg a magyar szellemiséget,